

A társasági szerződés, mint szerződés

Fazakas Zoltán József

A polgári jog szabályai alapvetően arra hivatottak, hogy az általuk biztosított magánautonómia lehetőségével élve a személyek alapvető vagyoni és személyi viszonyai kiteljesedjenek, az általuk megfogalmazott célokat szabályozott körülmények között elérhessék. E célok elérésének eszközei a gazdasági életben klasszikusan szerződések révén érhetők el, illetve kényszeríthetők ki, amely szerződések alanyai a gazdasági életben különösen, de nem kizárólagosan gazdasági társaságok.

A gazdasági társaságok, mint jogi személyek a magánjogi autonómia talaján jogügyleti akarat alapján létesítő okiratok, így társasági szerződések, alapító okirat vagy alapszabály által – cégjogi formai feltételeknek megfelelően – konstituálódnak. Ebből fakadóan magától értetődően merült fel a kérdés a múltban és a jelenben, hogy a társasági szerződésekre vonatkozó szabályok mennyiben feleltethetők meg a kötelmi jog általános szabályainak, milyen párhuzamok lelhetők fel, melyek a legfontosabb különbségek a társasági szerződés és általában a szerződés között? A tanulmány tárgya olyan elemzés elvégzése, amely a gazdasági tevékenységek ellátásának alapját képező klasszikus szerződésekre vonatkozó általános rendelkezéseket hasonlítja össze az azokat adott esetben ténylegesen elvégző gazdasági társaságot jogi entitásként konstituáló társasági szerződéssel, mint *sui generis* organizációs megállapodással. Az elemzés elvégzését a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépését követően megváltozott jogszabályi környezet teszi alapvetően indokolttá, mivel a monista álláspont alapján a Ptk.-ba illesztett társasági jog szorosabb kapcsolatot feltételez a társasági jog és a kötelmi jog között, így mind az egyoldalú jogügyletként, mind pedig társasági szerződéssel megalkotott létesítő okirat ennek megfelelően a kötelmi jog alapján is megítélhető és megítélendő.

A gazdasági tevékenység ellátása alapvetően ugyan nem feltételezi társaság létrehozatalának kötelezettségét, azonban amennyiben erre irányuló döntés születik – amelynek okai a tevékenység végzésének jogszabályi feltételein túl különböző közgazdasági alapokban és döntésekben lelhetők fel –, szintén érvényesülnek a szerződési szabadságból levezetett társulási szabadság és egyéb társasági jogi alapelvek együttese és azok korlátai. A társasági jog alapelveinek áttekintése a szerződési alapelvekkel való párhuzamosságok és rokon vonások összehasonlítását teszi lehetővé, ezt követően pedig a tartalmi kérdések áttekintését követően a megszűnés kérdései és különlegességei is tárgyalás alá kerülnek. A polgári és társasági jog területének egységes tárgyalása egyebekben röviden indokolja a polgári jogi szerződések talaján álló szindikátusi szerződés intézményének ismertetése is, amely mind klasszikus kötelmi viszonyokat, mind a szervezettel kapcsolatos magatartásokat szabályoz a felmerülő érdekeknek megfelelően.

A társaságok létesítő okiratát szerződésnek tekintjük és tekinthetjük annak ellenére, hogy az egyszemélyes társaságok esetében a szerződéses jog alapja, a konszenzus értelemszerűen hiányzik. Alapvetően a polgári jogi szerződés fogalma meghatározott, a társasági szerződés egységes fogalmának kodifikációja elmaradt, így a fogalmi elemek összevetésével végezhető el a két jogintézmény együttes tárgyalása. A társaság egyszerre szerződés és jogalany, azaz kettős természetű jogintézmény. E kettősség értelmezési konfliktushelyzeteket generál, amelyek csak nehezen oldhatók fel, a törvény értelmezési pontjain túl a *ratio legis*, illetve a gazdasági törvényszerűségeket is alapvetően segítségül kell hívni. A Ptk. társadalomszemléte, emberképe alapvetően a jogaival öntudatosan és szabadon élő polgárban gyökerezik, amely által a polgár és végső soron a polgárok által létrehozott gazdasági társaságok igényeinek összehasonlító elemzése a tanulmány tárgya.